

Христина Терешко

кандидатка юридичних наук,
асистентка кафедри медичного права
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького,
заступниця голови Комітету медичного
і фармацевтичного права та біоетики
Національної асоціації адвокатів України
(Львів, Україна)
kristereshko@gmail.com

DOI: 10.33498/Юсп-2020-03-097

УДК 347.121.2

ПРАВОМІРНЕ РОЗГОЛОШЕННЯ МЕДИЧНОЇ ТАЄМНИЦІ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ

АНОТАЦІЯ. Глобалізаційні та євроінтеграційні процеси є чинниками, які зумовлюють необхідність адаптації національного законодавства до стандартів і нормативів країн – членів Європейського Союзу та створення єдиного правового простору. Це стосується як належного правового забезпечення особистих немайнових прав фізичної особи загалом, так і права фізичної особи на таємницю про стан здоров'я в Україні зокрема. Принаймні зазначені інститути потребують ґрунтовного дослідження та правового аналізу. Досліджувана проблематика сенситивна, людиноцентристська, адже інформація, яку досліджуємо, є особливо вразливою, про що у своїх рішеннях неодноразово відзначав Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ): ‘Охорона відомостей особистого характеру (особливо медичних даних) має основоположне значення для здійснення права на повагу до приватного і сімейного життя. Дотримання конфіденційності відомостей про здоров'я є основним принципом правової системи усіх держав – учасниць Конвенції’ (справа ‘М. С. проти Швеції’, 1997 р.).

Метою статті є спроба окреслити коло суб'єктів, яким надається можливість правомірного отримання інформації, що становить медичну таємницю, привідкрити завісу законодавчо врегульованих випадків розголошення медичної таємниці та можливості розкриття конфіденційної інформації з мотивів суспільного інтересу.

При науковій розвідці використовувалися такі методи наукового пізнання правових явищ: формально-юридичний – для комплексної характеристики законодавства в аналізованій царині; тлумачення права – для з'ясування змісту відповідних правових норм і сутності оцінних понять; вивчення юридичної практики – для узагальнення правозастосовної практики.

Фокусом дослідження є ті випадки, коли розголошення відомостей та (або) даних, що становлять медичну таємницю, є правомірним, або, як зазначає ЄСПЛ у своїх рішеннях, – згідно з законом.

Ключові слова: медична таємниця; медична інформація; розголошення медичної таємниці; правомірне отримання інформації; інформація про стан здоров'я; конфіденційна інформація.

© Христина Терешко, 2020

Інформацію про стан здоров'я пацієнта, відповідно до міжнародних стандартів, віднесено до "чутливих" даних і, за загальним правилом, вона є конфіденційною, тобто не може поширюватися без згоди самого пацієнта. Проте в деяких випадках розкриття такої інформації є виправданим в інтересах держави та суспільства, що зумовлює актуальність цього дослідження, пов'язаного з розголошенням медичної таємниці згідно з законом.

Метою дослідження є спроба окреслити коло суб'єктів, яким надається можливість правомірного отримання інформації, що становить медичну таємницю, привідкрити завісу законодавчо врегульованих випадків розголошення медичної таємниці та можливості розкриття конфіденційної інформації з мотивів суспільного інтересу.

Дослідженню теоретико-практичних питань послужив науковий доробок С. Булеци, В. Валах, О. Кохановської, Р. Майданика, К. Москаленко, Д. Перова, А. Савицької, І. Сенюти, С. Стеценка, Р. Стефанчука, І. Шатковської.

Відповідно до ст. 32 Конституції України:

<...> не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини¹.

Конституційне положення містить імперативну норму, за якою обробка інформації без згоди особи можлива лише за однієї підстави (лише закон може визначати виняток, коли така згода не потрібна) і трьох умов, пов'язаних з інтересами: а) національної безпеки; б) економічного добробуту; в) прав людини.

У цій конституційній нормі відображено положення таких міжнародних документів, як Загальна декларація прав людини², Міжнародний пакт про громадянські і політичні права³, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція)⁴, які забороняють свавільне чи незаконне втручання в особисте і сімейне життя особи.

Положення частин 1, 2 ст. 32 та частин 2, 3 ст. 34 Конституції України отримали офіційне тлумачення Конституційного Суду України (далі –

¹ Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>> (дата звернення: 20.01.2020).

² Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015> (дата звернення: 12.02.2020).

³ Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043> (дата звернення: 12.02.2020).

⁴ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004> (дата звернення: 12.02.2020).

КСУ) у справі № 1-9/2012 за поданням Жашківської районної ради Черкаської області. Зазначені положення потребували роз'яснення меж здійснення права на інформацію та права на невтручання в особисте і сімейне життя щодо посадової особи. Так, у своєму рішенні КСУ визначає інформацію про особисте та сімейне життя особи

<...> як будь-які відомості та/або дані про відносини немайнового та майнового характеру, обставини, події, стосунки, тощо, пов'язані з особою та членами її сім'ї, за винятком передбаченої законами інформації, що стосується здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень. Така інформація про особу є конфіденційною. До конфіденційної інформації віднесено й інформацію про стан здоров'я особи⁵.

Також у рішенні зроблено висновок, що порядок обробки конфіденційної інформації про посадову особу та особу, яка не наділена повноваженнями, пов'язаними із виконанням функцій держави, загалом не є відмінним. Відтак

<...> збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди державою, органами місцевого самоврядування, юридичними або фізичними особами є втручанням в її особисте та сімейне життя. Таке втручання допускається винятково у випадках, визначених законом і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини⁶.

З огляду на недосконалість вітчизняного законодавства, що регулює сферу охорони здоров'я, зокрема й питання збереження медичної таємниці, не кожен лікар знає, які саме відомості є об'єктом такої таємниці, не говорячи вже про обізнаність у процедурі й особливостях дотримання таємниці та наданні інформації, яка становить медичну таємницю.

У Загальному коментарі № 14 до Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права зазначається: 'Доступність інформації не повинна завдавати шкоди праву на конфіденційність особистих медичних даних'⁷. У 8 принципі Лісабонської декларації стосовно прав пацієнта зазначено:

⁵ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20 січня 2012 р. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-12>> (дата звернення: 20.01.2020).

⁶ Там само.

⁷ Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042> (дата звернення: 20.01.2020).

- а) вся інформація, яка ідентифікується щодо стану здоров'я пацієнта, захворювання, діагнозу, прогнозу й лікування, а також будь-яка інша особиста інформація вважається конфіденційною навіть після смерті пацієнта. У надзвичайних випадках родичі за низхідною лінією можуть отримати право доступу до інформації, яка стосується ризику спадкових захворювань;
- б) конфіденційна інформація може розголошуватися тільки в тому разі, якщо пацієнт надасть безпосередню згоду чи таке розголошення прямо передбачене законом. Інформацію можуть повідомляти іншим особам, які надають медичну допомогу, винятково в разі необхідності, якщо пацієнт явно не дав прямої згоди на розкриття відомостей;
- с) усі ідентифікаційні відомості про пацієнта повинні зберігатися. Захист даних здійснюється відповідно до порядку їх зберігання. Аналогічно належать захисту субстанції людського організму, які можуть бути джерелом ідентифікаційних відомостей⁸.

У рішенні Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) у справі “Сидорова проти Росії” (*Sidorova v. Russia*, 2019 р.) ЄСПЛ нагадує:

<...> захист персональних даних, включаючи медичну інформацію, має фундаментальне значення для здійснення людиною права на повагу до її приватного і сімейного життя, гарантованого статтею 8 Конвенції. Повага до конфіденційності даних про здоров'я є життєво важливим принципом у правових системах усіх Договірних Сторін Конвенції. Розголошення таких відомостей може вирішальним чином вплинути на приватне та сімейне життя людини, а також на її соціальне становище та професійну діяльність, ганьблячи її та піддаючи ризику остракізму (див. “З. проти Фінляндії”, 25 лютого 1997, §§ 95–96, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-I). Тим не менш, інтереси пацієнта та усього суспільства щодо захисту конфіденційності медичних даних можуть поступатися за своєю значущістю інтересам розслідування та публічності судового розгляду, якщо доведено, що такі інтереси мають більш суттєве значення (див. “З. проти Фінляндії”, згадане вище, § 97)⁹.

Кожен пацієнт має абсолютне право на медичну таємницю, порушення якого тягне за собою юридичну відповідальність. Проте в законодавстві передбачено можливість правообмежування, зокрема, в ч. 1 ст. 40 Закону України “Основи законодавства України про охорону здоров'я” зазначено, що медичні працівники не мають права розголошувати медичну інформацію та інші відомості про особу, які їм стали відомо

⁸ Лісабонська декларація стосовно прав пацієнта, прийнята 34-ю всесвітньою медичною асамблеєю від 1 жовтня 1981 р. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/990_016> (дата звернення: 20.01.2020).

⁹ Сидорова проти Росії (*Sidorova v. Russia*): рішення Європейського суду з прав людини у справі від 28 травня 2019 р. <<https://www.echr.com.ua/wp-content/uploads/2019/06/rishennia-esol-sidorova-protu-rosii.pdf>> (дата звернення: 20.01.2020).

у зв'язку з їх професійною діяльністю, крім випадків, передбачених законодавством¹⁰.

Предметом нашого дослідження є саме ті випадки, коли розголошення медичної таємниці є правомірним і допустимим. Проте у цьому контексті слід пам'ятати про ключове слово “правомірність” або, як визначає ЄСПЛ, “згідно з законом”.

У постанові Верховного Суду у справі від 4 грудня 2019 р. № 760/8719/17 зазначено:

Допускається передача відомостей про стан психічного здоров'я особи та надання їй психіатричної допомоги без згоди особи або без згоди її законного представника для: організації надання особі, яка страждає на тяжкий психічний розлад, психіатричної допомоги; провадження досудового розслідування або судового розгляду за письмовим запитом слідчого, прокурора та суду¹¹.

Оскаржена позивачем інформація про її стан здоров'я була надана Диспансером № 5 інспектору Солом'янського Управління Національної поліції в межах проведення ним перевірки щодо скарги сусідів позивача. Матеріали справи не містять відомостей щодо наявності провадження досудового розслідування. Суд покликаючись на практику ЄСПЛ нагадує, що формулювання “згідно із законом” вимагає, щоб оскаржуваний захід мав підґрунтя у національному законодавстві та був сумісним із принципом верховенства права, тобто доступним, передбачуваним і супроводжувався необхідними процесуальними гарантіями, спроможними забезпечити належний юридичний захист від свавільного застосування відповідних правових положень. Відомості про стан здоров'я є персональними даними, і їхнє збирання могло здійснюватися тільки за згодою заявника, за винятком випадків, передбачених законом. Збирання, зберігання, поширення та інші види обробки такої інформації підпадають під дію ст. 8 Конвенції. Відповідно, суд доходить висновку:

Встановлені фактичні обставини справи не свідчать про те, що збирання та використання даних щодо стану психічного здоров'я позивача у такій формі та в контексті, в якому вони були використані було правомірним, мета їх обробки не була виправданою, враховуючи, що ці дані стосувались подій 1972–2003 років, інформація, надана інспектору Солом'янсь-

¹⁰ Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-ХІІ <<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>> (дата звернення: 20.01.2020).

¹¹ Постанова Верховного Суду від 4 грудня 2019 р. у справі № 760/8719/17 <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/86162369>> (дата звернення: 20.01.2020).

Христина Терешко

кого Управління Головного управління Національної поліції у м. Києві, віднесена до лікарської таємниці¹².

У контексті судової практики пропонуємо проаналізувати деякі нормативні винятки, пов'язані з реалізацією права на таємницю про стан здоров'я.

У статті 30 Сімейного кодексу України вказано, що 'наречені зобов'язані повідомити один одного про стан свого здоров'я'¹³. Зрозуміло, що стан здоров'я одного з подружжя може безпосередньо впливати на стан здоров'я другого з подружжя та їхніх нащадків. У зв'язку з цим питання про стан здоров'я чоловіка та жінки закон не розглядає як приватну справу кожного з подружжя, а як спільну інформацію, яка є доступною обом нареченим.

Також опосередковано можна вважати правомірним розголошенням медичної таємниці надання інформації про стан здоров'я неповнолітнього пацієнта батькам або іншим законним представникам, а також надання інформації про недієздатну чи обмежено дієздатну особу опікуну чи піклувальнику¹⁴.

Відповідно до Закону України "Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий та соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ":

<...> передача відомостей про ВІЛ-позитивний статус особи іншим медичним працівникам чи закладам охорони здоров'я допускається лише з лікувальною метою за наявності письмової усвідомленої інформованої згоди особи, а третім особам – виключно за рішенням суду¹⁵.

Також цим Законом передбачено ще один випадок розголошення медичної таємниці партнеру особи з позитивним ВІЛ-статусом – це, зокрема, 'коли людина, яка живе з ВІЛ, померла, втратила свідомість або існує ймовірність того, що вона не опритомніє та не відновить свою здатність надавати усвідомлену інформовану згоду'¹⁶.

Ще одним нормативно-правовим актом, яким дозволено правомірне розкриття відомостей про лікування особи, яка звернулася до нарколо-

¹² Постанова Верховного Суду від 4 грудня 2019 р. у справі № 760/8719/17 (н 11).

¹³ Сімейний кодекс України: Закон України від 10 січня 2002 р. № 2947-III <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>> (дата звернення: 20.01.2020).

¹⁴ К Терешко, 'Право на тайну о состоянии своего здоровья' в *Человек в глобальном мире: материалы Международной научной конференции (г. Воронеж, 18–20 мая 2015 г.)* (Бутусова Н и Ананиев И ред, Издательский дом ВГУ 2015) 220–4.

¹⁵ Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ: Закон України від 12 грудня 1991 р. № 1972-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1972-12>> (дата звернення: 20.01.2020).

¹⁶ Там само.

гічного закладу, є Закон України “Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними”. Відповідно до його норм ‘інформація про таке лікування може бути передана лише правоохоронним органам у разі притягнення цієї особи до кримінальної або адміністративної відповідальності’¹⁷.

Відповідно до Закону України “Про статус народного депутата” народні обранці ‘мають право знайомитись із будь-якою конфіденційною та таємною інформацією з питань депутатської діяльності’¹⁸, проте слід зауважити, що вони будуть суб’єктами медичної таємниці, тому не можуть її розголошувати.

Це невичерпний перелік випадків правомірного розголошення медичної таємниці. З прийняттям нових нормативно-правових актів можливе встановлення й інших легітимних правообмежень. Проте, на нашу думку, доцільним було б уніфікувати ці підстави у ст. 40 Закону України “Основи законодавства України про охорону здоров’я” та викласти вичерпний перелік випадків правомірного розголошення медичної таємниці, тим самим унеможливити зловживання у цій царині.

Окрім того, варто звернути увагу на ст. 29 Закону України “Про інформацію”, відповідно до якої інформація з обмеженим доступом може бути поширена, якщо вона є суспільно необхідною, тобто є предметом суспільного інтересу, і право громадськості знати цю інформацію переважає потенційну шкоду від її поширення¹⁹. У Верховній Раді України було зареєстровано законопроект від 22 вересня 2016 р. № 5161, яким визначалися правові та організаційні засади проведення перевірки стану здоров’я осіб, які займають вищі державні посади. Окрім врегулювання окремих процедурних моментів перевірки стану здоров’я певних високопосадовців, досить сміливою була пропозиція, що відомості про стан здоров’я суб’єктів, зазначених у законопроекті, є публічною інформацією, яку пропонують публікувати у газетах “Голос України” та “Урядовий кур’єр”, а також розміщувати на відповідних вебсайтах²⁰.

Цікавою в цьому аспекті є практика ЄСПЛ у справі “Видання ‘План’ проти Франції” (*Editions Plan v. France*, 2004 р.). У рішенні йдеться про розголошення медичної таємниці президента Ф. Міттерана. Видав-

¹⁷ Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15 лютого 1995 р. № 62/95-ВР <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80>> (дата звернення: 20.01.2020).

¹⁸ Про статус народного депутата: Закон України від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>> (дата звернення: 20.01.2020).

¹⁹ Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2652-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>> (дата звернення: 20.01.2020).

²⁰ Про проведення перевірки стану здоров’я осіб, які займають вищі державні посади: проект закону від 22 вересня 2016 р. № 5161 <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60076> (дата звернення: 20.01.2020).

ництво “План” опублікувало книгу “Велика таємниця”, в якій розкрили факт хвороби Президента. На противагу втручанню в особисте та сімейне життя, видавництво вважає, що ця інформація становить суспільний інтерес і французький народ має знати правду про стан здоров’я особи, яка керувала державою. ЄСПЛ, звісно, визнає право електорату отримувати реальну інформацію про фізичне та психічне здоров’я особи, яка очолює країну. Проте спосіб, у який це було зроблено у справі Ф. Міттерана, – є неналежним. У книзі розкривається занадто приватна інформація: стадії хвороби, детальна інформація про лікування, переживання президента тощо²¹.

Питання правомірності розкриття інформації про стан здоров’я публічної особи у зв’язку з суспільним інтересом стало предметом розгляду Суду Великої Британії у справі “Наомі Кемпбелл проти ‘ЕмДжіЕн Лімітед’”. Супермодель Н. Кемпбелл неодноразово переконувала суспільство, що веде здоровий спосіб життя і не вживає наркотиків. Британське видання “ЕмДжіЕн Лімітед” повідомило своїх читачів на шпальтах видання, що супермодель перебуває на лікуванні у спеціалізованому закладі для наркозалежних, про деталі такого лікування, а також опублікувало її фотографію на тлі закладу. Н. Кемпбелл звернулася до суду з позовом про порушення її права на приватне життя. За результатами судового розгляду було вирішено, що відомості про наркотичну залежність супермоделі та отримання нею медичної допомоги можуть бути розголошені, оскільки вона сама ввела суспільство в оману своїми заявами про здоровий спосіб життя. Водночас публікація інформації про заклад, у якому супермодель отримувала медичну допомогу, деталі лікування, а також публікація її фотографії на тлі лікарні є, на думку суду, неправомірним втручанням у приватне життя²².

Ще одним питанням, яке потребує більш детального дослідження, є час, протягом якого медична таємниця має зберігатися. Безумовне право на медичну таємницю за життя особи не оспорується, проте чи є медична таємниця абсолютною і має зберігатися після смерті особи і якщо так, то як довго, законодавець чітко не визначив, а наукові погляди у цьому питанні розійшлися. У частині 4 ст. 286 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) зазначено, що особистими немайновими правами фізична особа володіє довічно²³. Оскільки право на таємницю про стан свого здоров’я є особистим немайновим правом, то логічним є те, що

²¹ Editions Plon v. France: Court Judgment. 18.05.2004. App. No. 58148/00 <<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61760>> (accessed: 20.01.2020).

²² Campbell v. MGN Limited [2004] UKHL 22 (6 May 2004) <<http://www.bailii.org/uk/cases/UKHL/2004/22.html>> (accessed: 20.01.2020).

²³ Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2001 р. № 435-IV <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>> (дата звернення: 12.02.2020).

фізична особа володіє ним довічно. Досліджуючи смислове навантаження поняття “довічно”, слід наголосити, що позиції науковців у цьому питанні є різними, наприклад, Р. Стефанчук вважає, що під поняттям “довічно” має розумітися термін, який завершується смертю фізичної особи²⁴. Аналогічна позиція простежується і в праці М. Дювернуа, який стверджує:

Народженням та смертю встановлюються межі цивільної правоздатності окремих людей. Знання таких меж необхідне не тільки для інтересів самих суб’єктів, але і в загальних цілях постійного та правильного обміну юридичних відносин²⁵.

Слушною є думка А. Савицької:

<...> відомості про хворобу, сімейне та інтимне життя померлого залишаються об’єктом лікарської таємниці з метою забезпечення охорони його доброго імені й репутації його родичів, однак деяку інформацію можна відкрити, якщо це послужить інтересам рідних, близьких, спадкоємців померлого²⁶.

І. Петрухін вважає:

<...> медичну таємницю не можна розголошувати і після смерті особи, якої вона стосується, за винятком тих випадків, коли її розголошення необхідно в інтересах реабілітації цієї особи. Умовою такого розголошення є згода правонаступників²⁷.

З огляду на наведене вважаємо доцільним ще раз зазначити, що моментом припинення права фізичної особи на медичну інформацію як особистого немайнового права фізичної особи є момент смерті особи, проте обов’язок зберігати медичну таємницю є постійним.

Відповідно до ч. 4 ст. 285 ЦК України та ч. 5 ст. 39 Закону України “Основи законодавства України про охорону здоров’я” у разі смерті пацієнта члени його сім’ї або інші уповноважені ними фізичні особи мають право бути присутніми під час дослідження причин його смерті й ознайомитися з висновками щодо причин смерті, а також право на оскарження цих висновків до суду. Аналіз форми № 003/о “Медична карта стаціонарного хворого” та Інструкції щодо заповнення форми № 003/о,

²⁴ Р. Стефанчук, *Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту)* (Вид-во Хмельницького ун-ту управління та права 2007) 626.

²⁵ Н. Дювернуа, *Чтения по гражданскому праву* (Типография М. М. Стасюлевича 1902) 233.

²⁶ А. Савицька, *Возмещение ущерба, причиненного ненадлежащим врачеванием* (Вища школа 1982) 196.

²⁷ И. Петрухин, *Личные тайны (человек и власть)* (Институт государства и права РАН 1998) 177.

затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України “Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування”²⁸, дає підстави стверджувати, що в медичній карті стаціонарного хворого містяться, поряд з іншою інформацією, і відомості про причини смерті, адже в цій формі є окремий підрозділ “Виписка з протоколу (карти) патологоанатомічного обстеження” (пункти 58–65), який є складовою форми № 003/о.

Статтею 7 Закону України “Про поховання та похоронну справу” визначено, що ‘держава гарантує конфіденційність інформації про померлого’²⁹. Надання такої інформації здійснюється відповідно до Закону України “Про інформацію”.

У листі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 25 січня 2018 р. № 2/9-К306655.17/26-131 зазначено:

З аналізу вказаних положень законодавства випливає, що відомості про померлу особу, яка була членом сім'ї або близьким родичем запитувача інформації про неї, які стосуються їхніх особистих майнових або немайнових відносин або пов'язані з подіями, що відбувалися в їхньому спільному житті, можуть розглядатися як персональні дані особи, яка запитує інформацію про померлу особу.

Отже, інформація про померлу особу може надаватися членам її сім'ї, близьким особам і родичам, якщо така інформація необхідна їм для реалізації їхніх прав, свобод і законних інтересів, за умови надання копій документів, які підтверджують їх родинний зв'язок³⁰.

Висновки. Проведене дослідження дало можливість зробити декілька висновків, зокрема.

Запропоновано визначити умови “згідно з законом” отримання інформації, яка становить медичну таємницю, крізь призму суб'єктного складу, а саме: 1) законними представниками або іншими членами сім'ї пацієнта; 2) у зв'язку з особливостями правового статусу (наречені, партнери тощо); 3) у зв'язку з виконанням службових і професійних функцій (судді, працівники правоохоронних органів, адвокати, народні депутати тощо).

²⁸ Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування: наказ Міністерства охорони здоров'я України 14 лютого 2012 р. № 110 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0661-12>> (дата звернення: 20.01.2020).

²⁹ Про поховання та похоронну справу: Закон України від 10 липня 2003 р. № 1102-IV <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-15>> (дата звернення: 20.01.2020).

³⁰ Лист-відповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини № 2/9-К30665517/26-131 від 25.01.2018 р.' [2018] 1(21) Медичне право 161.

Перелік підстав правомірного розголошення відомостей/даних, що становлять медичну таємницю, невичерпний. На нашу думку, доцільним було б уніфікувати ці підстави у ст. 40 Закону України “Основи законодавства України про охорону здоров’я” та викласти вичерпний перелік випадків правомірного розголошення медичної таємниці, зробивши неможливим зловживання у цій царині.

Враховуючи судову практику, формулювання “згідно з законом” вимагає, щоб випадки розголошення мали підґрунтя у національному законодавстві та були сумісними із принципом верховенства права, тобто доступними, передбачуваними та супроводжувалися необхідними процесуальними гарантіями, спроможними забезпечити належний юридичний захист від свавільного застосування відповідних правових положень.

Після смерті особи право на отримання інформації про неї, зокрема відомостей/даних, що становлять медичну таємницю, може надаватися членам її сім’ї, близьким особам і родичам, якщо така інформація необхідна їм для реалізації їхніх прав, свобод і законних інтересів, за умови надання копій документів, які підтверджують їхній родинний зв’язок.

REFERENCES

Bibliography

Authored books

1. Djuvernua N, *Chtenija po grazhdanskomu pravu [Civil Law Readings]* (Tipografija M M Stasjulevicha 1902) (in Russian).
2. Petruhin I, *Lichnye tajny (chelovek i vlast') [Personal Secrets (Man and Power)]* (Institut gosudarstva i prava RAN 1998) (in Russian).
3. Savic'ka A, *Vozmeshhenie ushherba, prichinennogo nenadlizhashhim vrachevaniem [Compensation for Damages Caused by Improper Medical Treatment]* (Vishha shkola 1982) (in Russian).
4. Stefanchuk R, *Osobyti nemainovi prava fizychnykh osib u tsyvilnomu pravi (poniattia, zmist, systema, osoblyvosti zdiisnennia ta zakhystu) [Personal Non-Property Rights of Individuals in Civil Law (Concept, Content, System, Specifics of Implementation and Protection)]* (Vyd-vo Khmelnytskoho un-tu upravlinnia ta prava 2007) (in Ukrainian).

Conference papers

5. Tereshko K, ‘Pravo na tajnu o sostojanii svoego zdorov’ja’ [‘The Right to Privacy of Personal Health Information’] v *Chelovek v global'nom mire: materialy Mezhdunarodnoj nauchnoj konferencii (g. Voronezh, 18–20 maja 2015 g.) [Man in the Global World: Materials of the International Scientific Conference (Voronezh, May 18–20, 2015)]* (Butusova N i Ananiev J red, Izdatel'skij dom VGU 2015) 220–4 (in Russian).

Khrystyna Tereshko

LAWFUL DISCLOSURE OF MEDICAL PRIVACY:
SOME ASPECTS

ABSTRACT. Globalization and European integration processes are the factors engendering the need to adapt national legislation to the standards and regulations of the European Union member States and to create a single legal space. This applies both to appropriate legal protection of personal non-property rights of an individual in general, and the right of an individual to secrecy of his/her personal health information in Ukraine in particular. At least these institutions require a thorough research and a legal analysis. The issue under study is sensitive and human-centered, since the information we study is particularly sensitive, as the European Court of Human Rights (ECHR) has repeatedly noted in its judgments: 'Protection of personal information (especially medical data) is fundamental to the exercise of the right to respect for private and family life. Confidentiality of personal health information is a fundamental principle of the legal system of all Contracting States of the Convention' (M.S. v. Sweden, 1997).

The article aims at outlining the range of entities permitted to obtain, on lawful grounds, the information covered by medical privacy, and also at lifting the veil on legally regulated cases in which medical privacy may be disclosed and confidential information may be uncovered for reasons of public interest.

In scientific research, the following methods of scientific cognition of legal phenomena were used: formal legal method – for a comprehensive characterization of legislation in the analyzed area; interpretation of law – to clarify the content of relevant legal provisions and the essence of evaluative concepts; study of legal practice – to generalize the law application practice.

The study focuses on those cases where disclosure of information and/or data covered by medical privacy is lawful or, as the ECHR notes in its judgments, is according to law.

KEYWORDS: medical privacy; medical information; disclosure of medical privacy; lawful obtaining of information; personal health information; confidential information.